

Stigning i brugen af det antipsykotiske medicin haloperidol blandt ældre borgere med demens

Der er sket et skift i de antipsykotika, som ældre borgere med demens oftest får. Brugen af haloperidol fylder i dag mere end tidligere.

Haloperidol er det antipsykotiske lægemiddel, hvor der ses den største stigning i brugen blandt ældre borgere (65 år eller derover) med demens i perioden 2014-2023. Det fremgår af statistikken Antipsykotika i Sundhedsdatastyrelsens databank eSundhed.dk, at brugen er mere end fordoblet siden 2014, hvor 2,2 pct. af ældre borgere med demens benyttede haloperidol. I 2023 var andelen steget til 4,8 pct., og lægemidlet er dermed det tredje mest købte antipsykotiske medicin blandt ældre borgere med demens i 2023¹.

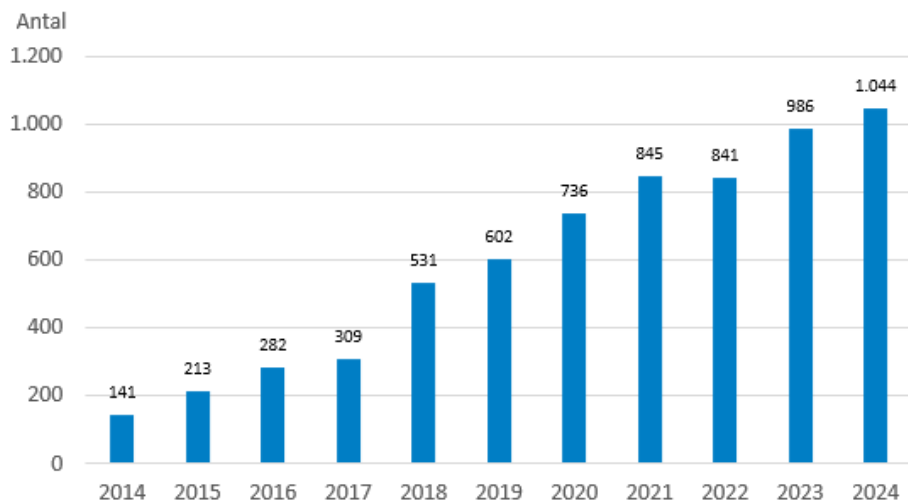
Haloperidol givet som injektion anvendes typisk som led i den palliative behandling af døende patienter. Sundhedsdatastyrelsen har derfor undersøgt brugen af haloperidol-injektioner blandt ældre borgere med demens for at nuancere tallene i statistikken, som skal understøtte kvalitetsudvikling i pleje og behandlingsindsatsen til borgere med demens.

Flere ældre borgere med demens får haloperidol-injektioner som det **eneste** antipsykotiske lægemiddel

Der er en stigende andel ældre borgere med demens, der får haloperidol-injektioner som det **eneste** antipsykotiske lægemiddel. I 2014 havde ca. 140 ældre borgere med demens indløst recept på haloperidol-injektioner uden at have købt andre typer antipsykotika på recept samme år, jf. Figur 1. I 2024 var antallet steget til 1.045 personer. Det svarer til en stigning fra 0,4 pct. til 2,6 pct. af alle ældre borgere med demens.

¹ eSundhed.dk. Antipsykotika (besøgt: april 2025). Se fanen Lægemidler. Tallet referer til summen af *Haloperidol*, *øvrig behandling* og *Haloperidol, terminal behandling* (opdelt på baggrund af, om der er recept med terminaltilskud eller recept på Tryghedskasse). Bemærk, at der også er vist forbrug af andre lægemiddelgrupper end antipsykotika. Haloperidol er det tredje hyppigst anvendte antipsykotika.

Figur 1 Antal med receptindløsning på haloperidol-injektioner som **eneste** antipsykotiske lægemiddel blandt borgere med demens på 65 år eller derover, 2014-2024

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret (LSR) pr. 25. januar 2025, Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS) pr. 24. november 2024 og CPR-registeret, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Haloperidol-injektionspræparater, er afgrænset til receptindløsning på ATC-kode N05AD01 i doseringsformerne 'injektionsvæske' og/eller 'opløsning'.

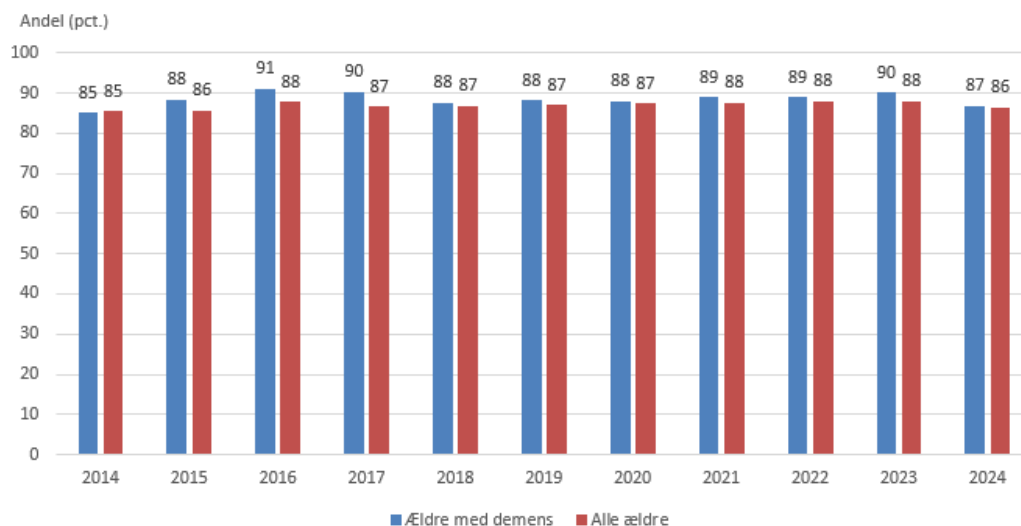
I Registeret for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS) identificeres borgere med demens pr. 1. januar i året. RUKS medtager kun borgere med mindst én kontakt i Landspatientregisteret (LPR) med relevante diagnosekoder eller borgere med mindst to receptindløsninger på demensmedicin i LSR.

Borgere er antal unikke borgere, der har indløst mindst én receptindløsning på det givne antipsykotika i året.

De fleste ældre borgere, som får haloperidol-injektioner på recept som det eneste antipsykotiske lægemiddel, er døende

De fleste ældre borgere med demens, der har indløst recept på haloperidol-injektioner som det eneste antipsykotiske lægemiddel, formodes at have fået lægemidlet som led i den palliative behandling af døende. Det følger af, at i perioden 2014-2024 er det mellem 85 og 91 pct. af denne gruppe, der dør inden for 30 dage efter opstart med lægemidlet, *jf.* Figur 2.

Figur 2 Andel med receptindløsning på haloperidol-injektioner som det **eneste** antipsykotiske lægemiddel, der dør inden for 30 dage, blandt borgere med demens på 65 år eller derover og alle borgere på 65 år eller derover, 2014-2024

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret (LSR) pr. 25. januar 2025, Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS) pr. 24. november 2024 og CPR-registeret, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: 'Udelukkende haloperidol-injektioner' betyder, at det er borgere, der ikke har købt andre af de omfattede antipsykotika i samme år.

Antipsykotika er afgrænset til receptindløsning på ATC-gruppe N05A, eksklusiv lithium (ATC-kode N05AN) og droperidol (ATC-kode N05AD08). Haloperidol-injektionspræparater, er afgrænset til receptindløsning på ATC-kode N05AD01 i doseringsformerne 'injektionsvæske' og/eller 'opløsning'.

I Registeret for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS) identificeres borgere med demens pr. 1. januar i året. RUKS medtager kun borgere med mindst én kontakt i Landspatientregisteret (LPR) med relevante diagnosekoder eller borgere med mindst to receptindløsninger på demensmedicin i LSR.

Borgere er antal unikke borgere, der har indløst mindst én receptindløsning på det givne antipsykotiske lægemiddel i året. Andelen med antipsykotika er opgjort i forhold til det samlede antal ældre borgere med demens på 65 år eller derover pr. 1. januar i året.

Et lignende billede tegner sig blandt alle ældre borgere, som indløser recept på haloperidol-injektioner uden at have købt andre antipsykotika, *jf.* Figur 2. Andelen, der dør inden for 30 dage efter indløsning af recept på haloperidol-injektioner, ligger for denne gruppe mellem 85 og 88 pct.

Når man sammenligner med den ældre befolkning generelt, er der derfor ikke noget usædvanligt ved, at haloperidol-injektioner primært gives til ældre borgere med demens, der dør kort efter. Det indikerer, at lægemidlet generelt bruges som led i den palliative behandling af døende. Tendensen er dog tydeligere hos ældre med demens, hvor andelen, der dør kort tid efter behandlingens start, er lidt højere, *jf.* Figur 2.

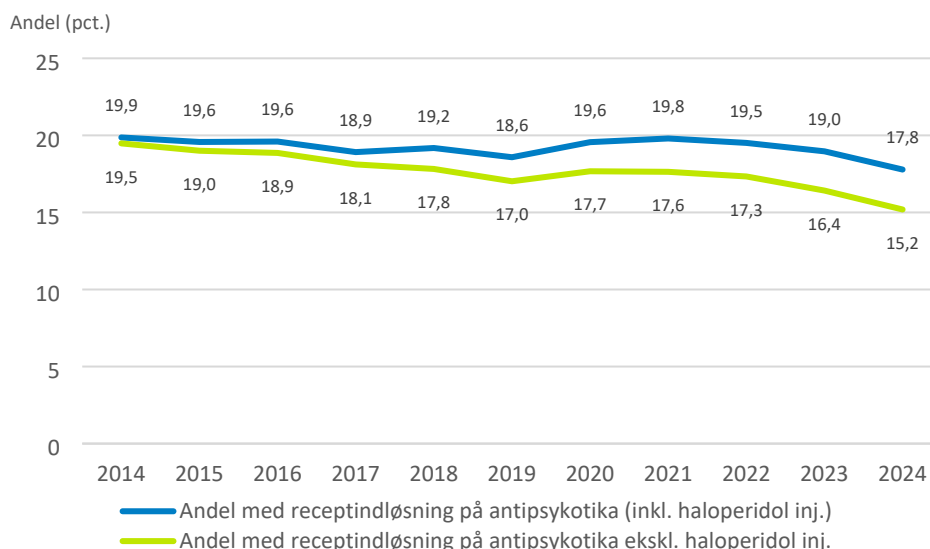
Brug af antipsykotika er faldet mere de seneste ti år, hvis der ses bort fra borgere, der udelukkende har indløst recept på haloperidol-injektioner

I 2016 blev der iværksat en Demenshandlingsplan, der bl.a. indeholder et mål om, at en forbedret pleje- og behandlingsindsats skal nedbringe forbruget af antipsykotisk medicin til borgere med demens med 50 pct. inden udgangen af 2025². Som følge heraf offentliggør Sundhedsdatastyrelsen løbende data for brugen af antipsykotika blandt borgere med demens. Det antipsykotiske lægemiddel haloperidol indgår i opgørelserne af forbruget af antipsykotika for ældre borgere med demens. Som vist i de foregående figurer dør størstedelen af de ældre borgere, der benytter haloperidol-injektioner som det **eneste** antipsykotiske medicin på recept, kort tid efter behandlingens start, hvilket tyder på, at lægemidlet i vid udstrækning benyttes som del af den palliative behandling af døende. Samtidig er andelen af ældre borgere med demens, som ikke indløser recept på andre antipsykotika end haloperidol-injektioner, steget kraftigt.

Stigningen i brug af haloperidol-injektioner har stor betydning for den generelle udvikling i andelen af ældre borgere med demens, der får antipsykotika, *jf.* Figur 3. Når haloperidol-injektioner inkluderes i opgørelsen over forbrug af antipsykotika blandt ældre borgere med demens er andelen faldet fra ca. 20 pct. i 2014 til ca. 18 pct. i 2024, svarende til en reduktion på ca. 10 pct. Faldet er noget større, hvis der ses bort fra haloperidol-injektioner i opgørelsen af antipsykotikaforbrug. Andelen, der benytter andre antipsykotika end haloperidol-injektioner, er faldet fra ca. 19 pct. i 2014 til ca. 15 pct. i 2024, svarende til et fald på ca. 22 pct.

² Sundheds- og Ældreministeriet (2016). *Et trygt og værdigt liv med demens. Den nationale demenshandlingsplan 2025.*

Figur 3 Andel borgere med demens på 65 år eller derover, der har indløst mindst én recept på antipsykotika, 2014-2024

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret (LSR) pr. 25. januar 2025, Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS) pr. 24. november 2024 og CPR-registeret, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Antipsykotika er afgrænset til receptindløsning på ATC-gruppe N05A, eksklusiv lithium (ATC-kode N05AN) og droperidol (ATC-kode N05AD08). Haloperidol-injektionspræparater, er afgrænset til ATC-kode N05AD01 i doseringsformerne 'injektionsvæske' og/eller 'opløsning'.

I Registeret for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS) identificeres borgere med demens pr. 1. januar i året. RUKS medtager kun borgere med mindst én kontakt i Landspatientregisteret (LPR) med relevante diagnosekoder eller borgere med mindst to receptindløsninger på demensmedicin i LSR.

Borgere er antal unikke borgere, der har indløst mindst én receptindløsning på det givne antipsykotiske lægemiddel i året. Andelen med antipsykotika er opgjort i forhold til det samlede antal ældre borgere med demens på 65 år eller derover pr. 1. januar i året.

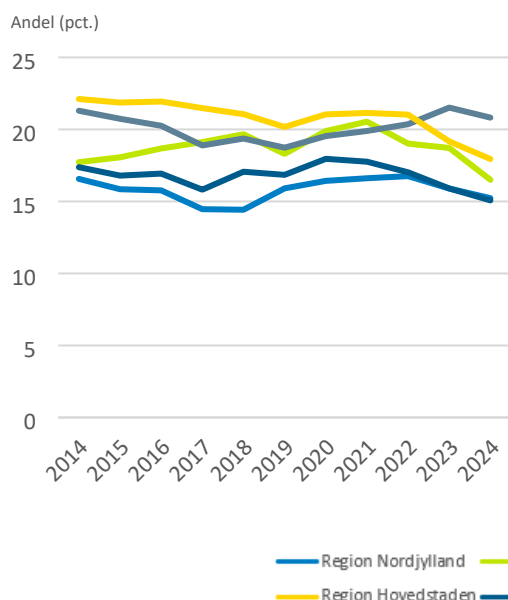
Ikke al udskrivning af haloperidol-injektioner indgår i den palliative behandling af døende patienter. Men da en betydelig andel af ældre borgere med demens netop benytter lægemidlet til det formål, er det vigtigt at være opmærksom på, hvordan brugen påvirker de samlede tal for andel ældre borgere med demens, der behandles med antipsykotika.

Størst fald i brug af antipsykotika i Region Hovedstaden

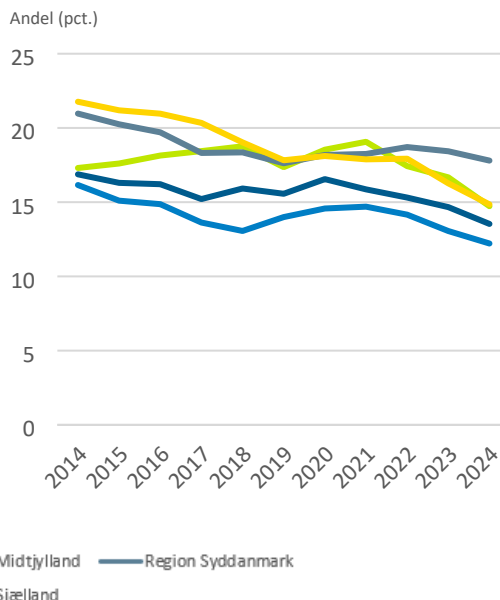
Forbruget af antipsykotika blandt ældre borgere med demens er faldet i alle regioner fra 2014 til 2024, jf. Figur 4. Faldet er størst i Region Hovedstaden. Her er forbruget faldet fra ca. 22 pct. i 2014 til ca. 18 pct. i 2024, når haloperidol-injektioner medregnes, svarende til en reduktion på ca. 19 pct. Ses der bort fra haloperidol-injektioner, er forbruget af antipsykotika reduceret fra ca. 22 pct. til ca. 15 pct., hvilket er et fald på næsten 32 pct. Udviklingen har været mindst i Region Syddanmark. Her er faldet 2 pct., når haloperidol-injektioner medregnes, og 15 pct., når haloperidol-injektioner ikke medregnes.

Figur 4 Andel med receptindløsning på antipsykotika blandt borgere med demens på 65+ år, fordelt på region pr. 1. januar, 2014-2024

a. Inkl. haloperidol-inj.

b. Ekskl. haloperidol-inj.

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret (LSR) pr. 25. januar 2025, Register for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS) pr. 24. november 2024 og CPR-registeret, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Antipsykotika er afgrænset til salg af lægemidler i ATC-gruppe N05A, eksklusiv lithium (ATC-kode N05AN) og droperidol (ATC-kode N05AD08). Haloperidol-injektionspræparater, er afgrænset til ATC-kode N05AD01 i doseringsformerne 'injektionsvæske' og/eller 'opløsning'.

I Registeret for Udvalgte Kroniske Sygdomme og Svære Psykiske Lidelser (RUKS) identificeres borgere med demens pr. 1. januar i året. RUKS medtager kun borgere med mindst én kontakt i Landspatientregisteret (LPR) med relevante diagnosekoder eller borgere med mindst to receptindløsninger på demensmedicin i LSR.

Borgere er antal unikke borgere, der har indløst mindst én receptindløsning på det givne antipsykotiske lægemiddel i året. Andelen med antipsykotika er opgjort i forhold til det samlede antal ældre borgere med demens på 65 år eller derover pr. region pr. 1. januar i året.

Forbruget af antipsykotika er faldet i perioden, uanset om man medregner (Figur 3a) eller ser bort fra (Figur 3b) haloperidol-injektioner. Ligesom den generelle udvikling er faldet dog størst, når antipsykotikaforbruget opgøres uden haloperidol-injektioner, hvilket gælder for alle regioner.